

Moniteringsrapport

LIFE-Engfugleprojektet 2006-2009
LIFE/NAT/DK/158

(Restoration of Meadow Bird Habitats – REMAB)

Indledning

For at kunne dokumentere effekten af de gennemførte tiltag i LIFE Engfugleprojektet er der på hvert af de 4 projektområder årligt foretaget optællinger af antallet af ynglende brushane og engryle. I Vejlerne er antallet af ynglende sorterne, plettet rørvagtel samt rørdrum også optalt.

Derudover er vandstanden i Vejlerne kontinuert registreret.

Baggrund

Formålet med LIFE-engfugleprojektet (REMAB) er at forbedre forholdene for ynglende brushane og engryle på 4 nøglelokaliteter for disse arter i Danmark – Vestlige Vejler, Harboøre Tange, Nyord og Vestamager.

Projektet har desuden til formål at forbedre vandkvaliteten i Tømmerby Fjord og dermed levevilkårene for sorterne, rørdrum og plettet rørvagtel i de Vestlige Vejler.

I projektet søges forholdene for engfuglene forbedret ved at;

- Optimere de hydrologiske forhold på engene
- Fjerne træer, buske og tagrør
- Etablere og forbedre afgræsningen af engene
- Mindske antallet af prædatorer (ræve)

I de Vestlige Vejler udarbejdes desuden en forvaltningsplan, og diger og sluser etableres og repareres. Herved optimeres afgræsningen og tilførsel af næringsstoffer til Tømmerby Fjord reduceres, og risikoen for oversvømmelse af engene med saltholdigt vand minimeres.

Metode

Antallet af ynglefugle er dels optalt som led i det nationale overvågningsprogram for naturen og vandmiljøet (NOVANA), dels vha. frivillige medlemmer af Dansk Ornitologisk Forening.

Brushane og engryle er optalt ved registrering af varslende fugle ved gennemgang af engene.

Antallet af rørdrum er baseret på antallet af paukende hanner, og sort terner ved registrering af antal individer i yngleperioden.

Plettet rørvagtel er estimeret på baggrund af antal syngende hanner

Site 20 – De vestlige Vejler

Udviklingen hos ynglefuglene i de Vestlige Vejler 2006 – 2009.

Indledning

I forbindelse med LIFE-engfugleprojektet er der foretaget en række tiltag i de Vestlige Vejler i perioden 2006-2009.

Tiltagene har været udvidet kreaturafgræsning samt slåning af tilgroede engarealer. Desuden er diget der omkranser Tømmerby Fjord blevet forbedret. I fremtiden vil der tillige blive ændret slusepraksis således at der kan opretholdes en højere vandstand på engene i fuglenes yngletid.

Meget tyder på at ændret slusepraksis kan blive meget afgørende for udviklingen i engfuglebestandene. Netop vandstandsforholdene afgør typisk hvor stor bestanden af engfugle bliver samt deres ynglesucces. Det skyldes at vandfyldte pander, kanaler og fugtige forhold forbedrer mulighederne for fødesøgning for ynglefuglene og deres unger, ligesom det forringer adgangsforholdene for en række prædatorer.

Blandt engfuglene er det aktuelt mest påfaldende at Stor Kobbersnepe er steget markant i antal i det Vestlige Vejler. Det skyldes uden tvivl den målrettede engpleje i form af både slåning og kreaturafgræsning.

Det forventes at de øvrige engfugle vil øge i antal som følge af de yderligere tiltag der snart foretages for at optimere vandstandsforholdene på engene.

Forholdene på engene 2006-2009

2006:

Slåning blev foretaget på østsiden af Østerild Fjord og på Arupengene (vestsiden af Arup Vejle).

Engene fremstod med vand i panderne ved Østerild Fjord samt langs hele østbredden af Arup Vejle. Imidlertid var Arup-engene på vestsiden af Arup Vejle meget tørre.

2007:

Engene ved Vesløs Vejle er reableret men Arupengene (på vestsiden) er allerede under tilgroning på grund af for få græssende kreaturer.

Vandstandsforholdene blev vurderet til at være gode, bl.a. på grund af en ekstrem høj vintervandstand.

2008:

Engene var endnu under tilgroning ved Arup Vejle (vestsiden) og ved Østerild Fjord (østsiden), men der blev foretaget en delvis slåning allerede før 6. juni. Resten af engene (incl. østbredden af Østerild Fjord) blev slået før 6. juli. Tidspunktet for slåningen er alt for tidligt i forhold til det anbefalede slåningstidspunkt (fra 15. juli). Anbefalingerne tager udgangspunkt i ynglefuglenes fænologi og især Rødben, Engryle og Brushane blev givetvis berørt negativt af den for tidlige slåning.

Vandstanden på engene var meget lavt på grund af en tørkeperiode i maj/juni, og med lave ynglefugletætheder som følge deraf.

2009:

Engene på nordvestsiden af Arup Vejle er endnu under tilgroning. Således dominerer tagrør endnu denne del af engens vegetation. Derudover er der nu sket en meget fin åbning af øvrige engarealer omkring Arup Vejle på grund af bedre afgræsning og supplerende slåning.

Engene på østsiden af Østerild Fjord er stadig meget tilgroede, især nord for Dykkerslusekanalen.

Vandstanden var relativt lav i både Østerild Fjord og Arup Vejle.

Ynglefugle i de Vestlige Vejler 2006 - 2009				
	2006	2007	2008	2009
Rørdrum (<i>Botaurus stellaris</i>)	29	36	35	18
Plettet Rørvagtel (<i>Porzana porzana</i>)	3	5	2	1
Engryle (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	9	9	4	7
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	2	1	0	0
Stor Kobbersneppe (<i>Limosa limosa</i>)	6	13	15	11
Sortterne (<i>Chlidonias niger</i>) -Vestlige Vejler	0	0	0	0
- Østlige Vejler	37	40	29-40	18-25
- udflyvende unger	15	31	0	11
Rødben (<i>Tringa totanus</i>)	94	91	41	69

Vandstanden i afløbet fra Arup Vejle er blevet registreret kontinuerligt siden november 2007.

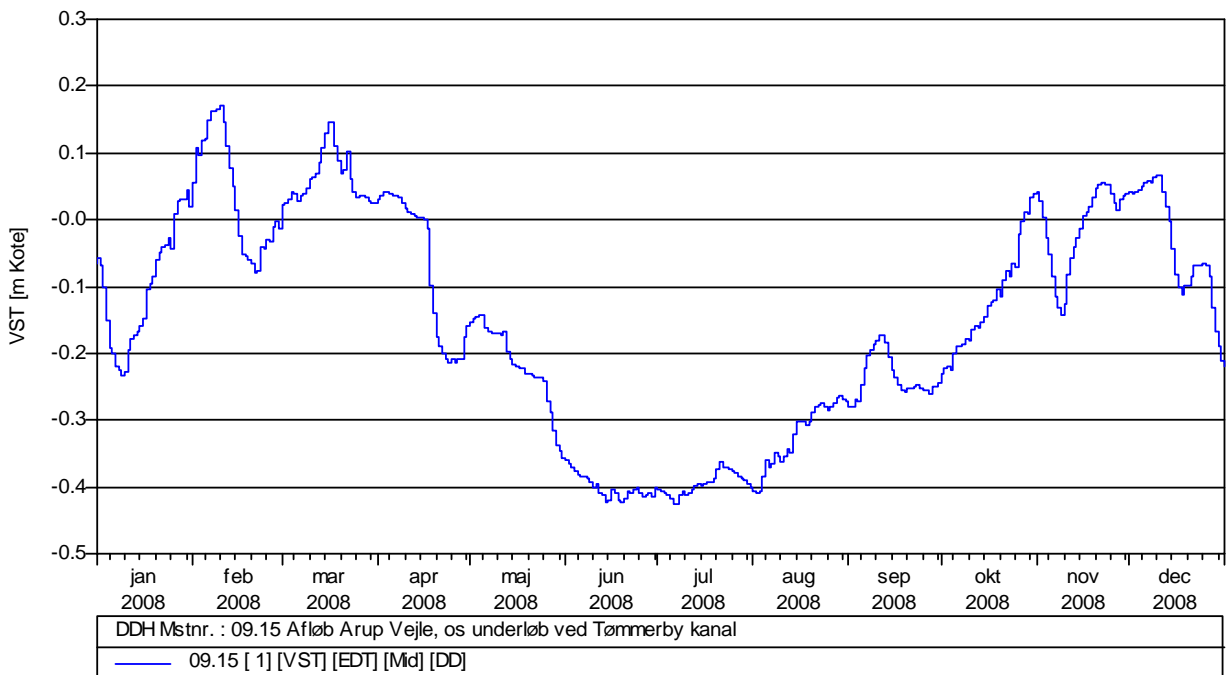
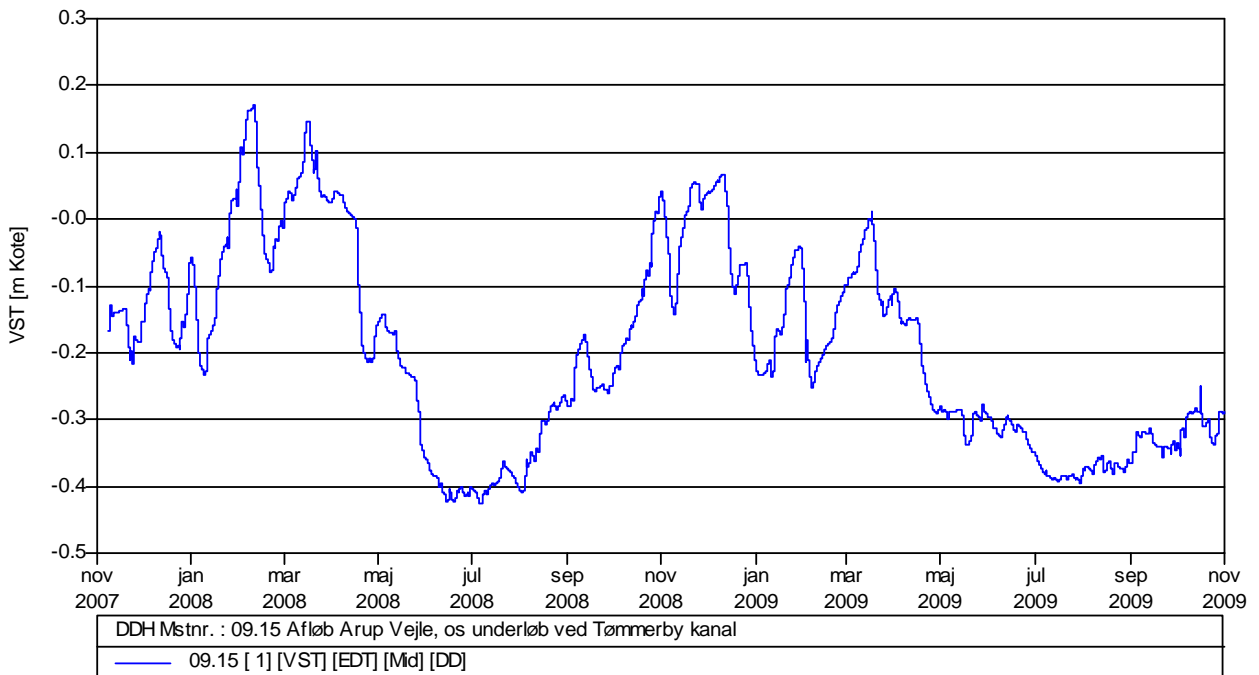
Stationen bliver tappet hver morgen, og data er tilgængelige på internettet på adresserne:

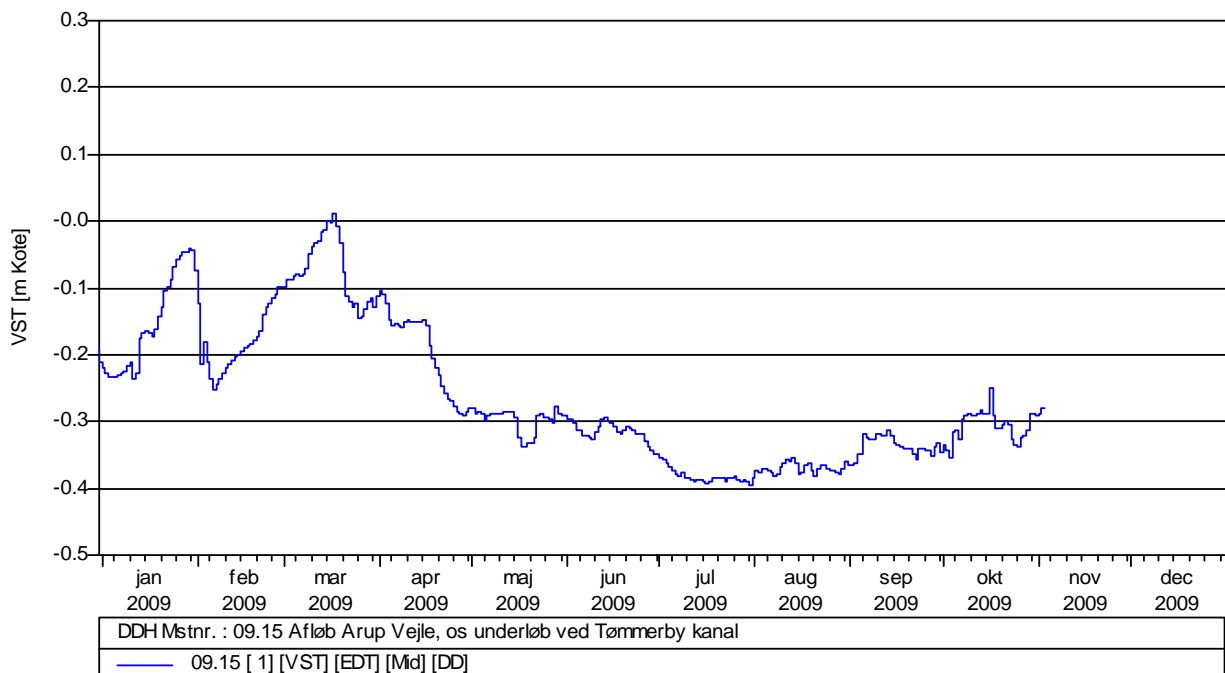
http://www.hydrometri.dk/plot/0915_30.GIF og

http://www.hydrometri.dk/plot/0915_180.GIF

De viste vandstande er i kote (m DNN). Forskellen på koter i DNN og DVR90 er, ved Arup Vejle, -4 cm.

Site 39 - Harboøre Tange

Udviklingen af ynglefuglene på Harboøre Tange 2006-2009

Indledning

Engene på Harboøre Tange har været under tilgroning. Men i de senere år er engene øst for Vestkyststien blevet afgræsset. Afgræsningen har været tilstrækkelig effektiv på arealerne nord for Knobbervej, mens græsningstrykket på de sydlige enge og især på Knobber Enge ikke har været optimal.

Arealerne vest for Vestkyststien har ikke været afgræsset i perioden 2006-2009, og arealerne er derfor under kraftig tilgroning med tagrør. I 2008 blev dele af arealerne vest for Vestkyststien afslået, men det afslåede materiale blev ikke fjernet.

For at sikre engene mod oversvømmning og udtørring blev der i juli 2007 etableret en automatisk sluseport ved den nordlige lagunesø (Thyborøn Fjord). Sluseporten skal sikre at vandstanden i den nordlige lagune holdes mellem -0,20 m o.DNN- og +0,10 m o. DNN i perioden 1. april til 16. oktober. I den resterende del af året står sluseportene åbne. Pga. af problemer med holdbarheden af de sensorer der registrer vandstandene på henholdsvis yder og indersiden af sluseportene har driften af sluseporten være ustabil i perioden 2007-2009. Vandstanden i Thyborøn Fjord og i Harboøre Fjord (den sydlige lagunesø) er registreret kontinuerligt i 2008 og 2009.

Erfaringerne med slusedriften i perioden 2007-09 har vist at det valgte interval på -0,20 m til +0,10 m 0. DNN ikke er tilstrækkeligt højt til at sikre engene på Harboøre Tange mod udtørring. Det overvejes derfor at hæve intervallet fra 0,0 m til 0,25 m o. DNN.

Optællingerne af ynglefuglene på Harboøre Tange er foretaget af DOF's Caretakergruppe for Harboøre Tange. I 2009 blev gruppen bistået af firmaet Ornit.dk

Forholdene på engene 2006-2009

Vejret i april 2006 var forholdsvis solfattigt med relativt meget nedbør. Maj og juni var til gengæld forholdsvis solrige. Maj var meget våd, mens juni var forholdsvis tør.

April var i 2007 meget varm og tør. Maj og juni var temmelig våde (rekord nedbør i juni) og lune.

Vejret i foråret 2008 var betydeligt varmere og mere solrigt end normalt. Nedbøren for foråret som helhed var en smule under gennemsnittet, men maj var tør og solrig med lange perioder med østlige vinde.

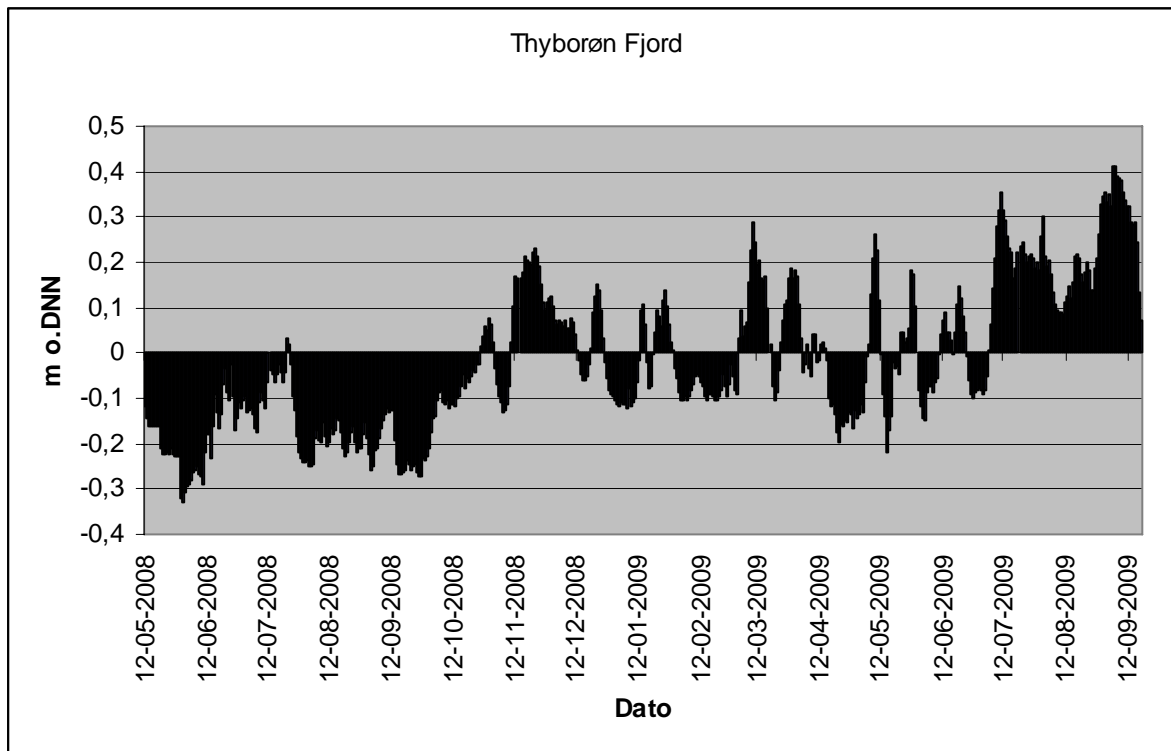
I april-maj 2009 var vejret betydeligt varmere og mere solrigt end normalt. Nedbøren var noget under gennemsnittet, især april var tør. Juni var relativt kølig men meget tør.

Resultater

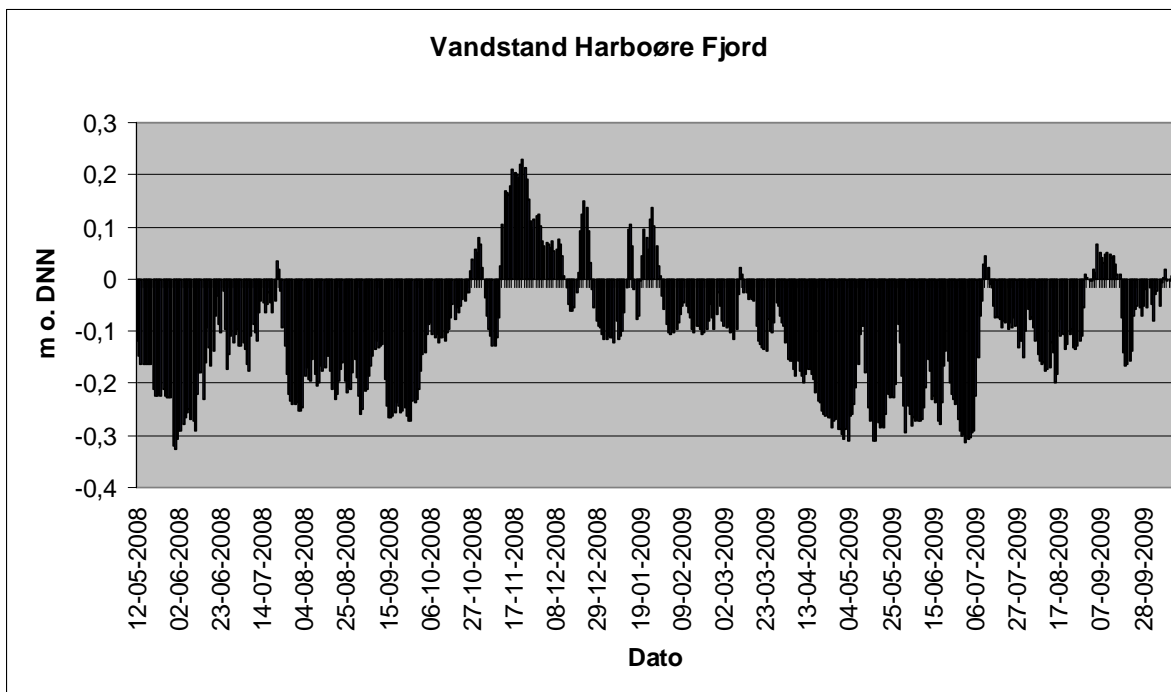
Ynglefugle på Harboøre Tange 2006 - 2009				
	2006	2007	2008	2009
Engryle (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	9-19	-	3-5	4-7
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	0	-	0	0
Stor Kobbersneppe (<i>Limosa limosa</i>)	7-10	-	1-3	0
Rødben (<i>Tringa totanus</i>)	93-181		53-114	83-98

Vandstande i Thyborøn Fjord i perioden maj 2008 til september 2009.

Vandstande i Harbøre Fjord i perioden maj 2008 til oktober 2009.

Site 89 – Nyord

Udviklingen af ynglefuglene på Nyord 2006-2009

Indledning

Antallet af ynglefugle på Nyord er estimeret på baggrund af årlige optællinger foretaget Niels Peter Andreasen, sæsonvise optællinger af Dansk ornitologisk forening, Fugleværnsfonden samt enkelt bobservationer fra andre observatører.

Forholdene på engene i perioden 2006-2009

I 2006 blev der etableret et græsningslaug på engene, hvilket har sikret en bedre afgræsning. Samtidig er tagrør blevet fjernet og der er etableret et blåt bånd på en ca. 3 km lang strækning

Foråret 2007 var meget tørt, hvilket påvirkede antallet af ynglefugle. Engene fremstod ret fugletomme i ynglesæsonen.

Foråret 2008 var forholdsvist kølig og blæsende. Der bliver observeret færre og færre fugle i etableringsperioden i februar-marts, og nedgangen i antal ynglefugle på engene fortsætter.

Resultater

Ynglefugle på Nyord 2006 – 2009				
	2006	2007	2008	2009
Engryle (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	0	0	0	0
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	0	0	0	0
Stor Kobbersneppe (<i>Limosa limosa</i>)	0	1	1	1
Rødben (<i>Tringa totanus</i>)	65	62	58	51

Site 111 – Vestamager

Udviklingen af ynglefuglene på Vestamager 2006-2009

Indledning

På Vestamager er optællingerne foretaget af områdets caretakere. Troels Eske Ortvad og Peter Søgaard Jørgensen fra DOF har indsamlet data fra de personer der har deltaget i optællingerne.

Forholdene på strandengene i perioden 2006-2009.

I 2007 og 2008 er der i forbindelse med Life-engfugle projektet fjernet ca. 22 ha, krat og skov, hvilket har medført at strandengene nu fremstår som et stort samlet område. Desuden er der i 2008 etableret 20 stemmeværker, så det nu er muligt at "holde" på vandet i en længere periode i foråret. 2007 var usædvanligt våd, med megen nedbør i sommermånederne. 2007, 2008 og 2009 var udsædvanligt tørre i forårsmåned, hvilket har betydet at strandengene har været udtørret i yngelperioden, med forringet mulighed for fødesøgning for vadefugleyngel.

Resultater

Ynglefugle på Vestamager 2006 – 2009				
	2006	2007	2008	2009
Engryle (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	0	1?	0	0
Brushane (<i>Philomachus pugnax</i>)	0	0	0	0
Stor Kobbersneppe (<i>Limosa limosa</i>)	0	0	0	0
Rødben (<i>Tringa totanus</i>)	29	?	?	14

Konklusion

På baggrund af de indsamlede oplysninger om antallet af ynglende Engryle, Brushane og Stor Kobbersneppe på de fire lokaliteter omfattet af Life – Engfugleprojektet kan det konkluderes at de gennemførte tiltag for at forbedre forholdene for engfuglene endnu ikke har kunnet spores i en øgning i antallet af ynglefugle. Tværtimod ser den negative udvikling ud til at forsætte for alle projektets fokusarter.

Brushanen er forsvundet som ynglefugl på alle 4 lokaliteter. Engrylen holder kun stand med meget få ynglepar i Vejlerne og på Harbøre Tange og antallet af Stor kobbersneppe er gået jævnt tilbage på alle lokaliteter, og arten er meget tæt på at forsvinde som ynglefugl på Nyord og Harbøre Tange.

Mange af projektet tiltag til at forbedre forholdene for engfuglene er først gennemført i 2008 og 2009. Der kan derfor endnu ikke konkluderes på om tiltagene vil virke. De registrerede tilbagegange i antallet af ynglende engfugle må derfor i første omgang tilskrives den generelle tilbagegang i bestandene i Europa samt de seneste års meget tørre forår.

